

Fiche 7: Mededeling inzake voedselprijzen in Europa

1. Algemene gegevens

Voorstel: Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de voedselprijzen in Europa.

Datum Commissiedocument: 9 december 2008

Nr. Commissiedocument: COM(2008) 821 definitief

Pre-lex:

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=19779

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board: niet opgesteld

Behandelingstraject Raad: Europese Raad december 2009; Landbouw- en Visserijraad januari 2009

Eerstverantwoordelijk ministerie: Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

2. Essentie voorstel

De mededeling vloeit voort uit een verzoek van de Europese Raad van juni 2008 en gaat in op de ontwikkeling van de landbouwgrondstoffen- en voedselprijzen in 2007 en 2008. Hoewel de prijzen in de loop van 2008 weer sterk zijn gedaald, zijn de achterliggende oorzaken van de forse stijging van de landbouwgrondstoffenprijzen, zoals -onder meer- een structureel stijgende vraag, de achterblijvende productiviteit en onvoldoende toegang tot krediet, niet verdwenen. Ook onvoldoende concurrentie is er mede de oorzaak van dat prijsveranderingen, en dan met name prijsverlagingen, niet snel genoeg aan de Europese consument worden doorgegeven. De sterke schommelingen van de landbouwgrondstoffen- en voedselprijzen tonen aan dat de werking van de Europese voedselvoorzieningsketen moet worden verbeterd zodat deze efficiënter en concurrerender wordt en de koopkracht van de consument wordt ondersteund. Daarnaast is de volatiliteit van de prijsontwikkeling van landbouwproducten, in het bijzonder in zoverre deze mogelijk wordt beïnvloed door speculatie, een zorgelijk fenomeen.

De mededeling beoogt een betere werking van de voedselvoorzieningsketen te bewerkstelligen. Daartoe bevat de mededeling onder meer een stappenplan.

3. Kondigt de Commissie acties, maatregelen of concrete wet- en regelgeving aan voor de toekomst? Zo ja, hoe luidt dan het voorlopige Nederlandse oordeel over bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit en hoe schat Nederland de financiële gevolgen in?

De Commissie zal in de zomer van 2009 initiatieven voorstellen op de terreinen waar zij dit nodig acht. Het is de bedoeling dat de Europese Raad zich in december 2009 opnieuw over deze aangelegenheid buigt. Nu al kondigt de Commissie een stappenplan aan om de werking van de voedselvoorzieningsketen in Europa te verbeteren zodat Europese huishoudens continu op concurrerende voedselprijzen kunnen rekenen.

Concreet stelt de Commissie met dit stappenplan voor:

- Een strikte en consequente handhaving van de mededingingsregels op communautair en nationaal niveau
- Toetsen van regelgeving met een mogelijk beperkend effect op nationaal en communautair niveau
- Een Europees systeem van permanente prijsbewaking zodat consumenten prijzen beter kunnen vergelijken
- Samen met toezichthouders op grondstoffenmarkten onderzoeken hoe buitensporige marktvolatiliteit kan worden ontmoedigd

Het stappenplan dat de Commissie voor ogen staat, vergt zowel op nationaal als communautair niveau inspanningen. Met name de werking van de EU-markt is een aangelegenheid die de Unie aangaat. Schommelende landbouwgrondstoffen- en voedselprijzen vormen een grensoverschrijdend probleem dat vraagt om een gecoördineerde Europese aanpak. Op dat gebied is de subsidiariteit positief. Voor het overige kan er nog geen beoordeling gegeven worden aangezien duidelijk moet zijn welke inspanningen de Commissie op nationaal en welke op communautair niveau wil hebben.

Voor wat betreft de proportionaliteit betreft, kan deze ook pas goed worden beoordeeld indien de Commissie met concrete voorstellen komt. Op basis van het stappenplan zoals in deze mededeling uiteengezet, is

nog onvoldoende duidelijk wat de gevolgen zullen zijn van bijvoorbeeld de voorgenomen monitoring van de voedselprijzen, voor de administratieve lasten van bedrijfsleven en overheid.

In de mededeling worden geen financiële gevolgen vermeld voor de voorgenomen acties.

4. Nederlandse positie over de mededeling

De mededeling is een vervolg op de mededeling van de Commissie in zake stijgende voedselprijzen van 20 mei 2008 (COM(2008)321). Zij komt tegemoet aan het verzoek van de Europese Raad van juni 2008 aan de Commissie om de ontwikkeling van de landbouwgrondstoffen- en voedselprijzen nauwlettender in het oog te houden, het effect van de speculatie op landbouwgrondstoffenprijzen te analyseren en de werking van de voedselvoorzieningsketen te onderzoeken.

Voor wat de ontwikkeling van de prijzen betreft constateert de Commissie dat na de eerdere sterke prijsstijging de landbouwgrondstoffenprijzen in de afgelopen maanden scherp zijn gedaald. Tegelijkertijd heerst er groeiende bezorgdheid over een nieuwe toename van de prijsvolatiliteit.

Over speculatie stelt de Commissie dat niet alle analytische bewijsmateriaal het standpunt onderbouwt dat speculatie een belangrijke rol heeft gespeeld in de recente prijsontwikkelingen. De gebeurtenissen op de landbouwgrondstoffenmarkten moeten voortdurend nauwlettend worden gevolgd om uit te maken hoe buitensporige volatiliteit en de opbouw van kuddeachtige speculatieve posities het beste kunnen worden vermeden.

Voor wat betreft de concurrentiekracht van de voedselverwerkende industrie en de distributiesector heeft de Europese Commissie eerder al een High Level Group Food Industry opgericht. De groep heeft tot taak kwesties te onderzoeken die het huidige en toekomstige concurrentievermogen van de voedingsmiddelenindustrie bepalen en op basis van dit onderzoek sectorspecifieke aanbevelingen voor de beleidsmakers op communautair niveau op te stellen. Begin 2009 zal de High Level Group Food Industry met aanbevelingen komen inzake het concurrentievermogen van de voedingsmiddelenindustrie. Ook deze aanbevelingen zal de Commissie gebruiken om met voorstellen te komen om het concurrentievermogen van de voedselvoorzieningsketen te bevorderen en de werking ervan te verbeteren zodat prijsstijgingen voor de consument binnen de perken blijven.

Nederland onderschrijft de benadering van de Commissie in grote lijnen. De oorzaken van de recente prijsontwikkelingen zijn velerlei. Uit de ervaringen dienen lessen te worden getrokken voor de toekomst. In dat verband is het van belang de diepere achterliggende oorzaken van de opgetreden prijsvolatiliteit nader te analyseren en op grond daarvan aan te pakken ten einde een betere werking van de voedselvoorzieningsketen te verkrijgen.

Op basis van de mededeling is nog niet aan te geven wat de gevolgen zullen zijn van bijvoorbeeld de voorgenomen monitoring van de voedselprijzen, voor de administratieve lasten van bedrijfsleven en overheid. Op deze en soortgelijke punten is Nederland dan ook terughoudend en wacht zij nadere voorstellen af. Hoewel aan de ene kant verwacht mag worden dat de voorgenomen stappen eerder tot vermindering van regelgeving zullen leiden dan tot uitbreiding ervan, mag aan de andere kant niet worden uitgesloten dat met name de lasten in verband met naleving en handhaving licht zullen kunnen stijgen.